

ХУЛОСАИ

комиссияи ташхисии Шӯрои диссертатсионии 6D.КOA-035-и назди Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав оид ба диссертатсияи номзадии Гулманов Усман Рустамович дар мавзӯи «Асосҳои методи таълими технологияҳои компютерӣ дар мактабҳои олии техникӣ (дар мисоли Донишкадаи энергетикӣи Тоҷикистон)», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогика аз рӯйи ихтисоси 13.00.02 – назария ва методикаи омӯзишу парвариш (методикаи таълими информатика) пешниҳод гардидааст.

Имрӯзҳо дар соҳаҳои гуногуни ҳаёти инсоният ворид намудани технологияҳои иттилоотӣ муосир ба ҳукми анъана даромадааст ва ташкили самараноки он яке аз масъалаҳои асосӣ ба ҳисоб меравад. Барои дар сатҳи лозимӣ ва ба талаботи муосири бозори меҳнат ҷавобгӯ омода намудани кадрҳо, бахусус кадрҳои соҳаи техникӣ ва муҳандисӣ дар назди маорифчиёни кишвар масъулияти нав гузошта мешавад. Мусаллам аст, ки дар ин замина зарурати омода намудани концепсияи нави таълиму тарбия ва ворид намудани технологияҳои муосири иттилоотӣ дар раванди таълим муҳим мебошад. Аз ин рӯ, иттилоотонидани соҳаи маориф, яке аз самтҳои муҳимми иттилоотонидани ҷамъият ба ҳисоб рафта, барои дар оянда дар сатҳи лозимӣ омода намудани мутахассисони ҷавон замина мегузорад.

Дар натиҷаи рушди босуръати соҳаи энергетика, фаъолияти энергетикҳо ҳар рӯз дар ҳолати рушду густариш буда, тағйирёбии ҷиддиеро аз сар мегузаронад. Пас аз бақордорории неругоҳи барқии обӣ зиёде дар кишвар, барои самаранок истифодабарии қувваи барқ зарурати ҳисобкунӣҳои дақиқ ва таҳия намудани амсилаҳои компютерӣ пеш омада, ҳатто барномаҳои махсусе барои энергетикҳо низ омода карда шудааст.

Қайд кардан ба маврид аст, ки дар замони муосир электроэнергетика яке аз соҳаҳои афзалиятнок ба ҳисоб рафта, барои саноатикунӣҳои кишвар нақши калидиро мебозад. Барои истифодаи самараноки захираҳои энергетикӣи кишвар ва баланд бардоштани иқтисодиёт зарур аст, ки ҷаҳонбинии техникӣ (иттилоотӣ) мутахассисони ҷавони соҳаи электроэнергетикаро баланд бардошта, онҳоро ҳамчун кадрҳои ба бозори меҳнат ҷавобгӯ ва рақобатпазир тарбия кард. Бо зиёдшавии ҳаҷми иттилоот оид ба электроэнергетика аз як тараф, кофӣ набудани миқдори соатҳои аудиторӣи ҷудошуда ба таълими информатика, дар сатҳи лозимӣ истифода нашудани технологияҳои иттилоотӣи муосир аз тарафи дигар, омода намудани ҷунин мутахассисонро душвор мегардонад.

Аз ин лиҳоз, зарур аст, ки ба таври ҳамешагӣ ба мутахассисони ҷавони соҳаи энергетикӣ имкониятҳои технологияҳои муосирро тадрис намуда, онҳоро ба талаботи бозори имрӯзаи меҳнат бояд мутобиқ кард.

Истифодаи технологияи муосир дар раванди таълим имконият медиҳад, ки донишҷӯён дониши худро сайқал дода, ҳамеша аз такмили ихтисос гузаранд.

Навгони илмӣ таҳқиқот.

1. Муайян карда шуд, ки иқтидори муҳандиси оянда ҳангоми ҳалли масъалаҳои самти касбию ихтисосӣ, пеш аз ҳама, аз самаранок ва мақсаднок истифодаи технологияҳои компютери ҳозиразамон алоқаманд мебошад.
2. Асосҳои назариявии усулҳои таълими информатика барои донишҷӯёни мактабҳои олии техникӣ дар истифодаи технологияҳои компютери ҳозиразамон дар таълими фанҳои техникӣ таҳия гардид, дар ин раванд махсусияти ихтисоси муҳандисӣ дар муҳити инноватсионии муассисаҳои таълимии техникӣ дар шакли тасдиқоти зерин ба эътибор гирифта шуд;
 - усули таълими информатика ба ҳама компонентҳо (мақсад, мундариҷа, методҳо, шакл ва воситаҳо)-и истифодаи технологияи компютерӣ бояд таъсир расонад;
 - яке аз мақсадҳои ба донишҷӯён таълим додани информатика дар мактабҳои олии техникӣ, ин ташаккул ёфтани ҷаҳонбинии илмӣ ва малакаи баланд дар истифодаи технологияҳои компютерӣ ҳангоми ҳалли масъалаҳои фанҳои техникӣ мебошад, ки ба кори омодакунии муҳандиси оянда мусоидат мекунад.
3. Аз нав коркард кардани мундариҷаи таълими информатика, ки он бо назардошти истифодашавандагии фан ба самти ихтисоси муҳандисӣ мувофиқ ва раванди таълими системаҳои иттилоотонӣ компютерро дар бар мегирад:
 - маълум аст, ки дар макотиби олии татбиқи технологияҳои компютерӣ, ҷиҳати баланд бардоштани сифати таълими фанҳои гуногун имкон медиҳанд, ки омӯхтан ва гузаронидани таҳқиқот дар соҳаҳои мухталифи хоҷагии халқ истифода шаванд. Яке аз чунин таъминоти барномаи муҳим дар ин самт, ки як фазаи истифодаи васеъро дар бар мегирад, фазаи ҳисобкунии муҳандисию илмӣ Matlab мебошад.
 - аз имкониятҳои технологияҳои муосир мақсаднок истифода намуда, дар ҳама шаклҳои дарс (маърузавӣ, амалӣ ва озмоишӣ) сифати таълимиро баланд бардошта ва дар қорҳои озмоишӣ оид ба фанҳои асосҳои назарияи электротехника бо ёрии барномаи системаи Matlab аз рӯи амсиласозии Simulink иҷро гардид. Нақши муҳимтаринро дар миёни маълумоти

мавҷуда маводи барномаи Matlab бо имкониятҳои системаи ҳисобкунии илмӣ ва техникӣ мебошад. Яке аз зерсистемаҳои муҳити Matlab, ки имкони амсиласозии системаҳои динамикиро муҳайё месозад, амсиласозии Simulink мебошад.

Диссертатсияи мазкур бо талаботи банди 44-и Низомномаи намунавӣ оид ба Шӯрои диссертатсионӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 ноябри соли 2016, таҳти №505 тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад.

Диссертатсия аз тарафи муаллиф мустақилона иҷро шуда, мазмуну мӯҳтавояш ба мавзӯю мақсадҳои таҳқиқот мувофиқат менамояд. Натиҷа ва нуктаҳои навини илмӣ барои ҳимоя пешниҳодшуда, саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳад.

Мавзӯъ ва мазмунҳои таҳқиқот бо шиносномаи ихтисоси 13.00.02-назария ва методикаи омӯзишу парвариш (методикаи таълими информатика), ки аз рӯйи он ба Шӯрои диссертатсионӣ мувофиқи фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз санаи 29-уми январи соли 2018, таҳти №7 ҳуқуқи қабули диссертатсияҳо барои ҳимоя дода шудааст, мувофиқ мебошад. Ҳамзамон таҳқиқот ба талаботи Феҳристи ихтисосҳое, ки аз рӯйи онҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон унвони илмӣ дода мешавад, мувофиқат мекунад.

Натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар 14 мақолаҳои илмию датурҳои таълимӣ, аз ҷумла 4 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Комиссияи олии аттестатсионии вазорати маориф ва илми Федератсияи Россия ба таъб расонида шудаанд ва ҳамаи онҳо бо мазмуну мундариҷа ва мавзӯи рисолаи илмӣ бевосита алоқаманд мебошанд. Дар интишорот натиҷаҳои асосӣ, хулосаҳои таҳқиқот ва тавсияҳои муаллиф инъикос ёфтаанд.

Саҳми шахсии унвончӯ дар таҳқиқ ва ба даст овардани натиҷаҳо тавассути навъҳои гуногуни фаъолият: илмӣ, педагогӣ, ташкилӣ ва методӣ зоҳир гардидааст.

Натиҷаҳои ҳосилшуда, ки дар хулосаҳои ҷамбастии диссертатсия ифода ёфтаанд, фарзияи таҳқиқотро тасдиқ менамоянд ва ҳаллу фасли доираи масъалаҳои онро собит месозанд.

Автореферат мутобиқат бо мантиқи таҳқиқ таҳия гардида, муҳтавои асосии таҳқиқотро инъикос менамояд. Натиҷаҳои илмие, ки унвончӯ ба даст овардааст, ба ихтисоси 13.00.02 назария ва методикаи омӯзишу парвариш (методикаи таълими информатика) мувофиқат мекунад.

Дар таҳқиқоти диссертатсионии Гулманов Усман Рустамович истифодаи мавод бидуни иқтибос ба муаллиф ё маъхаз мавҷуд нест. Ҳамаи сарчашмаҳои истифодашуда бо ишора ба муаллиф ё маъхаз тавассути иқтибос ба расмӣ

дароварда шудаанд, ки аз риоя шудани банди 109-и Низомномаи намунавӣ оид ба Шӯрои диссертатсионӣ гувоҳӣ медиҳад.

Комиссияи ташхисӣ тибқи Банди 55-и Низомномаи намунавӣ оид ба Шӯрои диссертатсионӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 ноябри соли 2016, тахти №505 тасдиқ гардидааст, пешниҳод менамояд:

Диссертатсияи Гулманов Усман Рустамович дар мавзӯи «Асосҳои методи таълими технологияҳои компютерӣ дар мактабҳои олии техникӣ (дар мисоли Донишкадаи энергетикаи Тоҷикистон)» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогика аз рӯйи ихтисоси 13.00.02 – назария ва методикаи омӯзишу парвариш (методикаи таълими информатика), ба Шӯрои диссертатсионии 6D.KOA – 035-и дар назди Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав барои ҳимоя пешниҳод карда шавад.

Муқарриси расмӣ барои диссертатсияи мазкур шахсони зерин таъин карда шаванд:

1. **Юнусӣ Махмадҷусуф Қамарзода** – доктори илмҳои физикаю математика, профессори кафедраи информатикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон.
2. **Назаров Аҳтам Пулотович** – номзади илмҳои педагогика, и.в. дотсенти кафедраи технологияи информатсионӣ ва коммуникатсионӣ Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни.

Ба сифати ташкилоти пешбар – **Филиали Донишгоҳи давлатии Масква ба номи М.В. Ламаносов дар шаҳри Душанбе.**

Барои наشري эълон оид ба ҳимоя ва ҷойгир намудани автореферат дар сомонаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

Барои чопи автореферат бо ҳуқуқи дастнавис иҷозат дода шавад.

Раиси комиссия:

доктори илмҳои педагогика,
дотсент:

Мирзоев А.Р.

Аъзоёни комиссия:

доктори илмҳои педагогика,
профессор:

Исломов О.А.

номзади илмҳои педагогика,
дотсент:

Умаров У.